

УДК 140:159.947.2 (043.2)

Коваленко О.В.*Національний авіаційний університет, Київ***МАРК АВРЕЛІЙ АНТОНІН:
СЕНТЕНЦІ ФІЛОСОФА ТА ВОЛОДАРЯ**

Творчість Марка Аврелія є актуальною і у наш час. Метою дослідження є спроба аналізу вчення про моральність видатного філософа та політичного діяча античності. У центрі його творчості знаходимо актуалізацію володіння людиною своїм тілом, душею і духом. Афористична спадщина античного філософа досі зачіпає душу всіх і кожного. Марк Аврелій залишив дванадцять «книг», написаних грецькою мовою, яким надано загальну назву «До самого себе» або «Роздуми». У цьому творі стисло показано: смерть, свободу, волю. Хіба ж раніше хтось міг подумати, що філософ, який жив ще у класичний період буде так точно описувати події які відбуваються сьогодні. На нашу думку, студенти вивчаючи в межах курсу філософії творчість Марка Аврелія, відповідають на питання життєзабезпечення сучасної людини.

Афоризми стосуються не лише приватного життя особистості, а й всього суспільства: політики, економіки, культури, релігії тощо. Марк Аврелій, на нашу думку, передбачав майбутнє: війни, конфлікти між країнами, міжособиці, релігійні й економічні проблеми, проблеми, що постануть перед культурою та напрямки розвитку духовності. Філософ так про це розповідав, ніби бачив наперед, яким буде життя наступних поколінь. Кожна його сентенція, на нашу думку, наближена до нашого сьогодення і глибоко торкається всіх сфер життя. Розглянемо наступний вислів: «Не бути прискіпливим: коли хтось вже є чужинського слова чи простацького звороту або щось неправильно вимовить – не докоряти, а самому подати приклад: вимовити це саме так, як треба, чи то відповівши, чи погодившись, чи розібравши – саму річ, а не речення, чи – в якийсь інший спосіб доречно натякнувши».

«Не потрібно соромитися визнавати помилки свої, адже йти по шляху помилковому – ще більша помилка».

Важко визнавати свої помилки, а ще важче визнавати ті, які стосуються не лише тебе. В надзвичайних ситуаціях, людині буває важко прийняти правильне рішення, як це сталося в 1986 році на Чорнобильській АЕС. Багаторічна імперська позиція визнати свої помилки керівництвом країни, не дало змоги своєчасно, правдиво повідомити людей про трагедію і її можливі наслідки. Не визнання цих помилок призвело до тяжких наслідків в нашій країні. Тисячі людей: ліквідаторів, військових і цивільних дістали великі, а іноді і смертельні дози опромінення. Ця катастрофа вплинула на здоров'я людей на багато десятиліть вперед. Ось до чого призводить не визнання своїх помилок.

«Не смерти повинен боятися человек. Он должен бояться никогда не начать жить».

Раніше чи пізніше перед людиною постає питання: навіщо, для чого жити? І кожен вирішує його по-своєму. Всі люди різні. Тому одні відкидають подібне питання геть, занурюючись в суєту і пошук матеріальних благ, інші мучаться. Кожен знає, що він не в силах вплинути на такі моменти, як народження і смерть. Все це трапляється за законами природи, іноді несподівано, але, тим не менш, це відбувається. Люди часто бояться смерті. Але їм не потрібно боятися, потрібно боятися того, як ти проживеш це життя, і що після себе залишиш. Часто ми зустрічаємо літніх людей, які говорять про те, що марно прожили життя. А все через те що постійно вагались у своїх рішеннях: спробувати чи ні, залишити все так як є, чи наважитись ризикнути. Завжди ми боїмось все зіпсувати, боїмось осуду інших людей. Не потрібно звертати увагу на думки інших і поради, ми маємо самі приймати рішення. Тож коли в тебе є мрія, потрібно її з всіх сил втілювати в життя, потрібно жити, а не проживати, насолоджуватись кожним моментом, і не жаліти про скоєні вчинки, бо те що зроблено, все в минулому, потрібно жити справжнім(теперішнім) і будувати плани на майбутнє.

«Хай діла твої будуть такими, якими ти хотів би згадувати їх на схилі літ».

Кожна людина, яка прожила не один десяток років, і вже досягла певних успіхів, може дати оцінку тим справам, які зробила. На схилі літ хотілося б бачити втілені в життя мрії і плани, і тішитися результатами своєї праці. І навіть якщо ти прожив важке життя, не потрібно жаліти про це, адже ти жив і працював не тільки для себе, а й на благо інших. «Работай постоянно, не почитай работу для себя бедствием или бременем и не желай себя за это похвалы и участия. Общее благо – вот чего ты должен желать». Згадуючи твоє ім'я, наступні покоління справедливо оцінять результати твоєї праці, як і ми, теперішнє покоління, оцінюємо геніальні філософські праці Марка Аврелія Антоніна.

*Науковий керівник: Кошетар У.П.,
канд. філос. наук, доцент*

УДК 101.1:373.1:378 (043.2)

Кочмар О.Б.

Національний авіаційний університет, Київ

ТЕНДЕНЦІЇ УНІВЕРСАЛІЗАЦІЇ ТА СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Освіта становить один із основних способів формування особистості, що здійснюється через систему різних соціальних інститутів (родина, школа, професійно-технічні, середні спеціальні, вищі навчальні заклади). Фактично, освіта – це цілеспрямована пізнавальна діяльність людей з